

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली
माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ
फैसला

०७०-MS-०००९

मुद्दा: अदालतको अपहेलना

जमुना साह तेलीको श्रीमती जिल्ला बारा साविक बधवन गा.वि.स. वडा नं. १ हाल ऐ.
कलैया नगरपालिका वडा नं. ८ बस्ने भुतहि तेलिन ----- १ निवेदक

विरुद्ध

बलदेव साहको छोरा जिल्ला बारा कलैया नगरपालिका वडा नं. ५ बस्ने जादोलाल
साह तेली ----- १ विपक्षी
भिखारी साहको छोरा जिल्ला बारा कलैया न.पा. वडा नं. ८ बस्ने जमुना साह तेली ----- १

सर्वोच्च अदालत ऐन, २०४८ को दफा ७ बमोजिम दायर हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य
एवम् ठहर यस प्रकार रहेको छः

जिल्ला बारा साविक बधवन गा.वि.स. वडा नं. १ हाल ऐ. कलैया नगरपालिका वडा नं. ८ बस्ने
वर्ष ७१ का जमुना साह तेलीसँग धेरै पहिले विवाह भई अंश सम्बन्धमा विवाद हुँदा निज जमुना साह
तेलीले निजको नाममा रहेको जिल्ला बारा साविक गाउँ पञ्चायत कलैया वडा नं. ७ हाल कलैया
नगरपालिका वडा नं. ५ को कि.नं. ८१४ को ज.वि. ०-६-४-५ मध्ये पश्चिम तर्फबाट ०-२-१७-८ र
जिल्ला बारा साविक बधवन गा.वि.स. वडा नं. १ गा को कि.नं. ६६ को ज.वि. ०-०-१२ मध्ये उत्तर

तर्फको ज.वि. ०-०-४ जग्गा मैले अंश पाउने गरी मिति २०३१।३।१५ मा घरसारमा नै अंशवण्डाको लिखत तयार गरी रु. ९५ जग्गाको मोल उल्लेख गरी अंश लिएको थिएँ। मुलुकी ऐन सातौँ संशोधन मिति २०३४।९।२७ मा अधिको तत्कालिन रजिष्ट्रेशनको महलको २ नं. बमोजिम बढीमा रु.१००।- सम्मको लिखत रजिष्ट्रेशन गराउनु नपर्ने र रजिष्ट्रेशन नगराएको लिखतबाट हक स्थापित भई जग्गा पजनीको २ नं., मोलपोत ऐन, २०३४ को दफा ७(२) नं. बमोजिम लिखत जहिले सुकै रजिष्ट्रेशन गर्न पाउने व्यवस्था भए बमोजिम मैले उक्त जग्गा आफ्नो नाममा ना.सा. रजिष्ट्रेशन नगरी त्यसै राखेकोमा पति जमुना साह तेलीले उक्त मेरो अंश भागमा परेको जग्गा खिचोला गर्नु भएकोमा सो उपर बारा जिल्ला अदालतमा ०६८/दे.नं. १८२२ को खिचोला छोडाई अंश हक कायम दर्ता मुद्दा दायर हुँदा पतिले मिति २०६८।२।२६ मा उक्त जग्गा मलाई दिने गरी अदालतमा मिलापत्र भएको थियो। मेरा पतिले मलाई दिएको जग्गा भोगचलन गर्ने क्रममा माथि उल्लिखित विपक्षीले अवरोध सृजना गरेको हुँदा सो सम्बन्धमा बारा जिल्ला अदालत बुझ्न जाँदा विपक्षी तथा मेरा पति पक्ष विपक्ष भई मुद्दा गरी मेरो हक मेट्ने नियतवस अदालतमा मुद्दाको फैसला गराइसकेको र उक्त फैसलाको चलन चलाई पाउन बारा जिल्ला अदालतमा दे.नं. ४५६ मा चलन निवेदन दिई चलन चलाउने समेत कार्य अघि बढाए उपरमा मैले उक्त विपक्षी तथा मेरा पति आपस मिली दायर मुद्दा बदर गरी पाउन फैसला बदर मुद्दा दायर भई चलन चलाउने कार्य रोक्का गरिपाउँ भनी निवेदन दिएकोमा जिल्ला अदालतको आदेशानुसार फैसला बदर मुद्दाको टुङ्गो नलागुन्जेल उक्त कार्य रोक्ने आदेश जिल्ला अदालतबाट भएको थियो। सो आदेश उपरमा विपक्षीले पुनरावेदन अदालतमा दायर गरी उक्त आदेश बदर गरेकोमा पुनरावेदन अदालतबाट भएको आदेश कार्यान्वयन नगरी उक्त चलन चलाउने कार्य रोक्का राखी पाउँ भनी सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा ०६८-WO-०९५१ नं. मा मिति २०६९।१।५ मा मैले उत्प्रेषण रिट निवेदन दायर गरेकोमा सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६९।१।१० मा विवादित कि.नं.को जग्गाको चलन चलाउने कार्य नगर्नु नगराउनु भनी अन्तरिम आदेश जारी भएको थियो।

माथि उल्लिखित विपक्षीहरूले उक्त अन्तरिम आदेशको जानकारी लिई विपक्षीहरूबाट लिखत जवाफ पेस गरी उक्त मुद्दा हाल विचाराधिन रहे भएको अवस्थामा सर्वोच्च अदालतद्वारा जारी अन्तरिम आदेशको अपहेलना हुने गरी सर्वोच्च अदालतबाट मुद्दा अन्तिम टुङ्गो लाग्नु अगावै उक्त माथि उल्लिखित

कि.नं.को जग्गा मेरो हो भनी विपक्षी मध्येका जादोलाल साह तेलीले अर्का विपक्षीका सहयोग लिई मेरो हक भोग रहेको उक्त माथि उल्लिखित कि.नं.को जग्गामा बाटो बनाउँदछु भनी र अदालतको आदेशको पालना गर्दिन भनी उक्त जग्गामा माटो भरी बाटो बनाउने कार्य गर्दै हामी सर्वोच्च अदालतको आदेश मान्दैनौं तिमिले जे जसो गर्नुपर्छ गर भनी भनेका थिए। सो उपरमा स्थानिय जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा अदालतको आदेशको पालना गराई पाउन मिति २०७०।४।४ मा दे.नं. १८।०७०।०७१ निवेदन दिएकोमा विपक्षी जादोलाल साह जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा उपस्थित भई मौखिक रुपमा म अदालतको आदेश मान्दिन जे जसो गर्नु सक्छौं गर भनी ठाडो र रुखो स्वरमा म अवला नारीलाई भनेको हुँदा विपक्षीहरुले गरेको उक्त कार्यले अदालतको आदेश अपहेलना भएको तथ्यमा महसुस भई निवेदन लिई उपस्थित भएको छु। माथि उल्लिखित विपक्षीहरुलाई सम्मानित अदालतमा झिकाई विपक्षीहरुले अदालतको आदेशको अपहेलना गरे उपर सर्वोच्च अदालत ऐन, २०४८ को दफा ७ बमोजिम हदै सम्मको सजाय गरी अदालतप्रतिको जनआस्थाको वृद्धि गरी पाउन सम्मानित अदालत समक्ष निवेदन गर्दछु भन्ने निवेदन।

यसमा के कसो भएको हो ? निवेदकको माग बमोजिम अदालतको अपहेलनामा किन कारवाही हुनु नपर्ने हो ? अपहेलनामा कारवाही हुनु नपर्ने कुनै आधार र कारण भए यो आदेश प्राप्त भएका मितिले बाटाको म्यादबाहेक ७ दिनभित्र लिखित जवाफ लिई आफै उपस्थित हुनु भनी विपक्षीहरुको नाममा यो निवेदनको प्रतिलिपी राखी सूचना पठाई लिखित जवाफ आएपछि वा अवधि नाघेपछि नियमानुसार पेस गर्नु भन्ने यस अदालतको मिति २०७०।५।३ को आदेश।

विपक्षीले दावी गरेझै मैले सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६९।१।१० गते भएको अन्तरिम आदेश र अदालतको आदेशको अपहेलना हुने, अदालतको मानहानी हुने कुनै काम गरेको छैन। मैले विगतमा र हाल वर्तमानमा सधै अदालतको आदेशको पालना गरिरहेकै छु र भविष्यमा समेत सम्मानित अदालतहरुबाट हुने आदेश, आज्ञा, निर्देशनलाई सधै सम्मानपूर्वक पालना गरिनै रहने छु। यसै मुद्दाका पक्ष, विपक्ष भएका भुतहि तेलिन र अर्को जादोलाल साह तेली बीच शुरु अदालतबाट भएका फैसला चलन चलाउने कार्यमा एक आपसमा विवाद भइरहेता पनि यस मुद्दाका विपक्षी भुतही तेलिनले मसँग छुट्टै अंश लिई भित्र भई बसेकी र अर्का जादोलाल साह तेली मेरा परम मित्र भएका हुनाले निज

जादोलाल साह तेली र मेरो सरसल्लाह बमोजिम विपक्षी भुतही तेलिनले म तथा मेरा मित्र जादोलाल तेली उपर सुरु जिल्ला अदालत बारामा दयार गर्नु भएको मुद्दामा फिराद दावी छोडी दिन अनुरोध गर्दा निजले आफ्नो फिराद दावी छोड्न नमानी उक्त मुद्दा हाल विचराधिन रहे भएको अवस्था छ। विपक्षी भुतही तेलिनसँग सो पश्चात मेरो भेटघाट, बोलचाल समेत बन्द भई हामी बीच कुनै पनि किसिमको सम्पर्क नभएको हुँदा विपक्षीले अनाहकमा म समेतलाई विपक्षी बनाई यसै सम्मानित अदालतमा मुद्दा दायर भएको स्पष्ट हुँदा विपक्षीले आफ्नो निवेदन दावी अनुसार मैले अदालतको अपहेलना गरेको भन्ने कुरा सर्वथा प्रमाणहीन भएको हुँदा र मैले अदालतबाट भएको उक्त आदेशलाई परिपालना गरिरहेकै हुँदा साथै भविष्यमा समेत यस मुद्दा तथा यससँग लगाउ रहेका मुद्दामा सम्मानित अदालतबाट हुने आदेश सदासर्वदा मबाट पालना हुने नै हुँदा उक्त विपक्षीको निवेदन दावी खारेज गरिपाउँ भन्ने जमुना साह तेलीको लिखित जवाफ।

विपक्षीले दावी गरे बमोजिम मैले अदालतको मानहानी हुने कार्य गरेको छैन। अदालतको मानहानी हुनको लागि बारा जिल्ला अदालतमा रहेको चलन चलाईको कार्वाही सुचारु भएमा हुने हो तर बारा जिल्ला अदालतमा उक्त मुद्दा सम्मानित सर्वोच्च अदालतको अन्तरिम आदेशबाट रोक्का नै रहेको छ। मैले जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा गएर अदालतको आदेश नमान्ने भनेको पनि छैन। म आज सम्म अदालतको फैसला र आदेश मान्दै आएकोले नै विपक्षीले मुद्दा माथि मुद्दा दिई दुःख दिई रहनु भएको हो। मैले सम्मानित सर्वोच्च अदालतको मिति २०६९।१।१० को अन्तरिम आदेश विपरित हुने गरी बाटोमा कुनै अवरोध सृजना गर्ने र माटो भर्ने कार्य गरेको छैन। विपक्षीले नै उल्टै मलाई हिड्नबाट रोक्नको लागि गोबर माटो थुप्राउने र अवरोध गर्ने कार्य गर्दै आई रहनु भएको छ। म आफैले हिँडी रहेको बाटोमा अवरोध हुने गरी माटो थुप्राउने कार्य मबाट भयो भन्ने दावी नै झुठ्ठा भएको कुरा प्रष्ट रहेको छ। माथि उल्लेख गरे बमोजिम सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६९।१।१० मा भएको अन्तरिम आदेश विपरित मैले अदालतको मानहानी हुने कुनै काम नगरेको र विपक्षीको निवेदन मलाई दुःख दिने मात्रै भएको भन्ने कुरा मिसिल संलग्न प्रमाण कागजातहरूले प्रष्ट हुने नै हुँदा यो लिखित जवाफ पेस गरेको छु। अतः मैले अदालतको मानहानी हुने कुनै कार्य नगरेकोले विपक्षीको झुठ्ठा निवेदन दावी खारेज गरिपाउँ भन्ने जादोलाल साह तेलीको लिखित जवाफ।

नियमबमोजिम पेशी सूचीमा चढी निर्णयार्थ पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा निवेदन सहितको मिसिल अध्ययन गरी हेर्दा यसमा निवेदन मागदावी बमोजिम विपक्षीहरू उपर अदालतको अपहेलनामा कारवाहि हुने हो, होइन भन्ने सम्बन्धमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो।

निर्णयतर्फ बिचार गर्दा यसमा जमुना साहले मैले अंशमा पाई दा.खा. नामसारी हुँन बाँकी रहेको जि बारा कलैया नगरपालिका वडा नं. ५ को कि.नं. ८१४ को ज.वि. ०-६-४-५ मध्ये पश्चिम तर्फबाट ०-२-१७-८ र साविक बधवन गा.वि.स. वडा नं. १ गा को कि.नं. ६६ को ज.वि. ०-०-१२ मध्ये उत्तर तर्फको ज.वि. ०-०-४ जग्गा खिचोला गर्नु भएकोमा सो उपर बारा जिल्ला अदालतमा खिचोला छोडाई अंश हक कायम दर्ता मुद्दा दायर हुँदा पतिले मिति २०६८।२।२६ मा उक्त जग्गा मलाई दिने गरी मिलापत्र भएको थियो, मैले अंशमा पाएको सो जग्गाका सम्बन्धमा विपक्षी तथा मेरा पति पक्ष विपक्ष भई बारा जिल्ला अदालतमा मुद्दा गरी मेरो हक मेट्ने नियतवस अदालतबाट मुद्दा फैसला गराइसकेको र उक्त फैसलाको चलन चलाउने कार्य अघि बढाए उपरमा मैले फैसला बदर मुद्दा दायर गरी चलन चलाउने कार्य रोक्का गरिपाउँ भनी निवेदन दिएकोमा जिल्ला अदालतको आदेशानुसार फैसला बदर मुद्दाको टुङ्गो नलागुन्जेल उक्त कार्य रोक्ने आदेश जिल्ला अदालतबाट भएको थियो, सो आदेश पुनरावेदन अदालतबाट बदर भएकोमा मैले यस सर्वोच्च अदालतमा ०६८-WO-०९५१ नं. को उत्प्रेषण रिट निवेदन दायर गरेकोमा यस अदालतबाट मिति २०६९।१।१० मा विवादित कि.नं.को जग्गा चलन चलाउने कार्य नगर्नु नगराउनु भनी विपक्षीहरूका नाममा अन्तरिम आदेश जारी भएको थियो, उक्त अन्तरिम आदेश को जानकारी विपक्षीहरूलाई भई उक्त मुद्दा विचाराधिन रहेको अवस्थामा सर्वोच्च अदालतद्वारा जारी अन्तरिम आदेशको अपहेलना हुने गरी उक्त जग्गा मेरो हो भनी विपक्षीहरूले जग्गामा माटो भरी बाटो बनाउने कार्य गर्दै आएका र मैले स्थानिय जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा अदालतको आदेशको पालना गराई पाउन निवेदन दिएकोमा विपक्षी जादोलाल साह जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा उपस्थित भई म अदालतको आदेश मान्दीन जे जसो गर्नु सक्छौं गर भनी ठाडो र रुखो स्वरमा भनेको हुँदा विपक्षीहरूले गरेको उक्त कार्यले यस अदालतको आदेशको अपहेलना भएको हुँदा विपक्षीहरूलाई अदालतको आदेशको अपहेलनामा कारवाही गरिपाउँ भन्ने समेतको यस अदालतमा निवेदन परेकोमा विपक्षीले दावी गरे बमोजिम मैले अदालतको मानहानी हुने कार्य गरेको छैन, बारा जिल्ला अदालतमा

उक्त मुद्दा सम्मानित सर्वोच्च अदालतको अन्तरिम आदेशबाट रोक्का नै रहेको छ, मैले जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा गएर अदालतको आदेश नमान्ने भनेको पनि छैन, आज सम्म अदालतको फैसला र आदेश मान्दै आएकोले नै विपक्षीले मुद्दा माथि मुद्दा दिई दुःख दिई रहनु भएको हो, मैले सम्मानित सर्वोच्च अदालतको मिति २०६९।१।१० को अन्तरिम आदेश विपरित हुने गरी बाटोमा कुनै अवरोध सृजना गर्ने र माटो भर्ने कार्य गरेको छैन, अदालतबाट भएको अन्तरिम आदेश विपरित मैले अदालतको मानहानी हुने कुनै काम नगरेको भन्ने समेत ब्यहोराको विपक्षीहरु जादोलाल साह तेली र जमुना साहको एकै मिलानको पृथक पृथक लिखित जवाफ परी निर्णयार्थ इजलास समक्ष पेश हुन आएको देखियो।

यसमा विपक्षी प्रतिवादीहरुले अदालतको आदेश बमोजिम नै फैसला कार्यान्वयनको कार्य हाल रोक्का राखिएको र अदालतको अपहेलना हुने कार्य आफूले नगरेको भन्नेसमेतको लिखित जवाफ पेश गरेका र यिनै निवेदक वादीले यस अदालतमा दायर गरेको ०६८-WO-०९५१ नं. को उत्प्रेषण रिट निवेदनमा “निज निवेदकले आफ्ना पतिलाई प्रतिवादी बनाई २०६८ सालमा खिचोला छोडाई अंशहक कायम मुद्दा दिएको तर विपक्षीहरु जादोलाल साह र जमुना साह बीच २०६६ सालमा नै निकास खुलाई चलन मुद्दा दायर भएको र मिति २०६७।७।१५ मा पुनरावेदन अदालतबाट फिराद दावी पुग्ने जिल्ला अदालतको फैसला सदर हुने गरी फैसला भएको छ। यसरी सार्वजनिक बाटो निकास खुलाई चलन पाउने गरी दुई तह अदालतबाट फैसला भएको र पुनरावेदन अदालतबाट भएको फैसला अन्तिम भई बसेको अवस्था छ...फैसला बमोजिम चलन चलाइको कार्य सम्पन्न भएमा समेत निवेदकको सम्पत्ति सम्बन्धी हकमा आघात पुगेको भन्न मिल्ने अवस्था नरहेको तथा चलन चलाई दिए पश्चात पनि निवेदकले दायर गरेका जालसाजी तथा फैसला बदर मुद्दाहरुबाट अन्तिम फैसला भएका बखत सो बमोजिम गर्न बाधा पुग्ने अवस्था नरहेकोले चलन चलाइको कार्य स्थगित राख्नु पर्ने अवस्था नदेखिएको र पुनरावेदन अदालत हेटौडाको मिति २०६८।१०।१२ को आदेश मनासिव देखिएकोले निवेदन माग बमोजिमको आदेश जारी गरिरहनु परेन। प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुने ठहर्छ...रिट निवेदन खारेज हुने ठहरेकोले यस अदालतबाट मिति २०६९।१।१० मा जारी भएको अन्तरिम आदेश समेत निष्कृय हुन्छ” भन्ने मिति २०७१।१२।२६ मा आदेश भइसकेको देखियो।

अतः माथी प्रकरणमा उद्धृत गरिएको मिसिल सलगन ०६८-WO-०९५१ नं. को रिट निवेदन नै खारेज भैसकेको देखिएको र सो निवेदनमा भएको अन्तरिम आदेश समेत निस्कृय भइसकेको अवस्थामा अदालतको अपहेलनाको विद्यमानता देखिएन। विपक्षीहरूलाई अदालतको अपहेलनामा कारवाही गरी पाउँ भन्ने निवेदक दावी पुग्न नसक्ने ठहर्छ। प्रस्तुत मुद्दाको दायरी लगत कट्टा गरी मिसिल अभिलेख शाखामा बुझाइदिनू।

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृतः केशवप्रसाद घिमिरे

कम्प्युटर टाईप गर्नेः विदुषी रायमाझी

इति संवत् २०७२ साल श्रावण १८ गते रोज २ शुभम्।